

De glans van de hemel

Laatste preek van dr. Hendrik Vreekamp
(14 december 1943 - 29 februari 2016)

Adventkerk, Amersfoort, 28 februari 2016

De glans van de hemel

Laatste preek van dr. Hendrik Vreekamp
(14 december 1943 - 29 februari 2016)

Adventkerk, Amersfoort, 28 februari 2016

[www. uitgeverijboekencentrum.nl](http://www.uitgeverijboekencentrum.nl)

Ontwerp omslag/binnenwerk: Ivarontwerpt.nl

Cover: Rafaël, Verheerlijking op de berg

Foto achterplat: Tjerk de Reus

ISBN 978 90 239 7089 7

NUR 700, 707

©2016 M.A. Vreekamp-van den Berg

Bij deze uitgave

Wie ooit in de branding heeft gestaan voelt de voeten daarna op het strand trillen. Velen die zijn geschokt door het abrupte einde van het leven van Hendrik Vreekamp zullen dit gevoel herkennen.

De avond vóór zijn heengaan konden we hem nog horen, zien en ontmoeten. De preek voerde ons mee, de berg op, met Mozes en Jezus. Achteraf ontdek je de nabijheid van de climax: de ontmoeting van Henk met de Eeuwige. Van verheerlijking ging het tot verheerlijking!

Vele aspecten die Henk ons in zijn preken en geschriften heeft onthuld, kwamen mee in de verkondiging. We proefden de vreze des Heren. Zo werden geloof en verwondering gevoed.

Terugdenkend komen ineens nog veel duidelijker de contouren en de inhoud, de klanken en de kleuren van deze laatste door hem geleide dienst op ons netvlies. En rijst het verlangen om alles vast te blijven houden in hoofd en hart.

Aan allen die van Henk hielden, geven we deze laatste preek als kostbaar getuigenis in handen.

De Naam des Heren zij geloofd!

Ds. Jan Gijsbertsen

De tekst op de hiernavolgende pagina's is gebaseerd op het uitgesproken woord.
De volledige dienst is te beluisteren via kerkdienstgemist.nl
Amersfoort, Adventkerk, 28 februari 2016, 18.30 uur.

Liturgie

- Aanvangslied: Gezang 174
- Stil gebed
- Votum en groet
- Lied: Psalm 76: 1 en 2
- Gebed
- Schriftlezing: Exodus 34: 27-35
Lucas 9: 28-36
- Lied: Psalm 99: 4, 5 en 6
- Uitleg en verkondiging
- Lied: Psalm 30: 3 en 4 (oude berijming)
- Inzameling van de gaven
- Dankgebed en voorbeden
- Belijdenis van het geloof
- Slotlied: Gezang 173: 1, 2 en 3
- Zegen

Uitleg en verkondiging

Gemeente van Christus,

We beginnen met de berg uit Lukas 9. We kijken mee. Jezus gaat met drie van zijn intimi - Petrus, Jakobus en Johannes - de berg op om te bidden. Hij is moe van de vele, vele mensen die de hele dag op hem aandringen, om hulp roepen, genezing vragen, pijn, rouw en verdriet kennen. Het gaat maar door. Af en toe in het evangelie zie je dan dat Jezus een plek zoekt, een berg, eenzaam, om dichterbij de hemel te zijn. Even uit die laagvlakte van het bestaan.

Een berg is in de Bijbel de plek waar je dichterbij de hemel bent. Dat is nog zo, al is het wetenschappelijk gezien natuurlijk onzin. De hemel is er niet meer boven ons, dat is een wereldbeeld wat de wetenschap ons laat zien. Maar ja, een kind en een dichter blijven het gewoon zeggen. Ik dus ook: De hemel, ik kijk naar boven. Op een berg ben je dichterbij de hemel.

Glans

Jezus gaat bidden, in een vertrouwelijk gesprek met zijn Vader. En dan gebeurt het. Terwijl Hij aan het bidden is, begint zijn gezicht te stralen. We zullen straks uit Exodus de letterlijke betekenis vanuit het Hebreeuws horen: de huid van zijn gezicht begint te stralen. In het Hebreeuws klinkt daar het woord voor 'naakt'. Op het blote gezicht, om zo te zeggen, de huid, het vel, komt een glans. Het stráált. Daar blijft het niet bij in het geval van Jezus, want ook zijn kleren doen mee. Zijn kleding wordt ook stralend-wit, witter dan sneeuw, zo wit als je het op aarde niet kunt voorstellen. Het is de glans van de hemel die over Hem valt. Markus gebruikt het woord metamorfose; het is een echte gedaanteverwisseling. Er gebeurt het volgende - en weer, het is niet te begrijpen: ineens zijn daar twee mannen bij Jezus, Mozes en Elia. Mozes en Elia, dat zijn de twee vertegenwoordigers van wat wij noemen het Oude Testament, Mozes en de profeten. Het Nieuwe Testament is in gesprek met het Oude Testament. Die twee horen bij elkaar, zoals we in de kerk ook de Heilige Schrift hebben gekregen, in één band gebonden. Het nieuwe kan niet zonder het oude en het oude kan niet zonder het nieuwe; die twee leggen elkaar uit. Zo ook in dit gesprek op de berg. Ook Mozes en Elia stralen. Er gebeurt dus echt iets heel bijzonders.

Exodus

De Italiaanse schilder Rafaël maakte in 1520 zijn laatste schilderij, zijn testament. Je ziet op één paneel twee geschiedenissen die je alleen maar ná elkaar kunt vertellen, want je kunt nu eenmaal niet twee dingen tegelijk zeggen. Op de bovenkant van het schilderij zien we Jezus in heerlijkheid, met Mozes en Elia. Jezus' voeten zijn los van de aarde, alsof het al hemelvaart is. De discipelen liggen op de grond, vol ontzag. In het donkere onderste gedeelte van het schilderij staat een kind te schreeuwen, bezeten door duivelse demonen. Een scherp contrast met het licht daarboven. Het is de laagvlakte van het bestaan - Irak, Syrië, Afrika - het gaat aan ons voorbij, we willen weggijken, maar dit is de realiteit waarin de verheerlijking op de berg geschiedt.

Jezus is in gesprek met Mozes en Elia. Heel graag zou ik natuurlijk willen weten waarover ze het hebben gehad. Ik wilde dat ik erbij geweest was. Wat weten we ervan? Alleen Lukas notuleert, de andere evangelisten niet. Hij notuleert maar één woord, maar dat is dan ook een kostbaar woord, want daarmee zitten we bij de kern van het gesprek. Lukas zegt: Jezus spreekt met Mozes en Elia over zijn exodus - daar is het woord - zijn exodus, die Hij in Jeruzalem zal gaan volbrengen. Meteen gaat het hele boek Exodus open. Wil je weten waar het gesprek op die berg over gaat, sla met de synagoge Exodus open en lees het van begin tot eind mee. De exodus, uittocht uit het

land van angst en slavernij, op weg, door het water van de Rode Zee, door de dood heen, door de woestijn, naar het land van melk en honing. Dat is exodus. Jezus sterft dan ook op het feest van de uittocht - Pesach - om door de dood, door de Schelfzee te trekken, door de woestijn, naar het land van melk van honing.

Veertig

Voordat we verder gaan met het verhaal in Lukas 9 keren we nu samen een moment terug naar de eerste lezing uit Exodus 34, die uitleg geeft over wat Lukas beschrijft. Mozes is op de berg. Daar is hij veertig dagen en veertig nachten, zonder te eten en te drinken. Ik haak meteen af, ik weet niet wat het is. Maar als we in de wereld om ons heen kijken, zijn er mensen en kinderen die daar veel dichterbij staan. Geen eten, geen drinken. Veertig dagen, daar is de naam veertigdagentijd van afgeleid: veertig dagen in de woestijn, veertig jaar in de woestijn, enzovoort. Na die veertig dagen en nachten daalt Mozes van de berg af. Dat is de beweging in beide Schriftlezingen, de rode draad, het thema: de hemel daalt op aarde neer. Laat het nu maar even gewoon over ons komen. Misschien klim je in gedachten de berg op, om God te vinden, te bereiken. Laat dat nu even van je afglijden. Blijf zitten waar je zit, de hemel komt bij je. Dat is wat hier gehoord en gezien mag worden.

Hemel op aarde

Mozes daalt af naar het volk met de Tien Woorden, de tien geboden op twee stenen tabletten. En zonder dat hij het zelf in de gaten heeft, straalt zijn gezicht. De huid, het vel van zijn gezicht straalt, want hij heeft vandaag met God gesproken. Van aangezicht tot aangezicht, zegt de Schrift, van mond tot mond, als een vriend. Dat staat er werkelijk: als een vriend. En in dat spreken met God en het spreken van God met hem begint zijn gezicht te stralen van de lichtglans van God zelf. Zo komt hij naar beneden. Aäron en de anderen zien die glans op Mozes' gezicht en doen ze een stap terug. Ze durven niet dichterbij te komen. Maar Mozes roept hen: Kom maar. Dan komen Aäron en de leiders van het volk dichterbij en Mozes spreekt met hen. Daarna komen ook de andere kinderen van Israël naderbij en geeft Mozes door wat hij op de berg gehoord heeft, dat ze zich zullen houden aan alles wat God tot hen gesproken heeft. Dat vinden we in Exodus en Leviticus. Leviticus is het hart van de Tora, het midden. En in het midden van het midden staat de Grote Verzoending, de verzoening. Dat is het hart van de hele geschiedenis.

God heeft onder meer tegen Mozes gezegd: Je moet een tent bouwen, een tabernakel. De maten, de kleuren, alles wordt precies voorgeschreven. Want, zegt God, Ik wil wonen

in het midden van jullie. Dat is het mysterie. De hemel van de hemelen kan God niet bevatten. Als Salomo later de tempel inwijdt, dan roept hij dat ook uit. En dan zegt God: Inderdaad, zou Ik in een huis kunnen wonen dat met mensenhanden is gemaakt? Dat moet je niet denken. Toch wil God in een temidden onder zijn volk wonen, dichtbij de mensen, letterlijk in het midden. Daar horen we straks meer van, maar nu houden we het beeld vast: de hemel op aarde. De tabernakel moet nu gebouwd worden. Mozes geeft het door aan het volk.

Bedekking

Als Mozes uitgesproken is, dan bedekt hij zijn glanzende gezicht met een doek, een bedekking. Het slot van deze passage in Exodus 34, is wonderschone Hebreeuwse poëzie. Het is zo mooi opgebouwd, dat het zich ten diepste niet laat vertalen. In het slot, vanaf vers 34, wordt het samengevat: Als Mozes met God spreekt doet hij de doek af, als Mozes naar beneden komt en doorgeeft wat God gezegd heeft, ziet het volk hoe zijn gezicht glanst. Daarna bedekt hij zijn gezicht met een doek, totdat hij weer met God gaat spreken.

We kunnen rustig stellen dat het een van de moeilijkste teksten in de Bijbel is. Want hoe moet je dat nu voorstellen? Ik noem twee uitleggingen, dat is voor vanavond wel genoeg, al is er natuurlijk veel meer over te zeggen. De eerste is van de apostel Paulus, in 2 Korinthe 3. Ook dat is een befaamd ingewikkeld hoofdstuk, want Paulus gaat daar op dit verhaal door en spreekt over het 'deksel', de bedekking, die op het gezicht van Mozes ligt. De apostel geeft daarbij de volgende uitleg: Mozes bedekt zijn gezicht met een doek, zodat de kinderen van Israël niet konden zien dat de glans op zijn gezicht verdween. Die glans begon dus te verdwijnen en dat mochten ze eigenlijk niet zien. Ze moesten het beeld voor zich houden van Mozes die met God in gesprek is geweest en die die glans nog altijd draagt. Met andere woorden: wij komen weer met beide benen op de grond terecht, daar beneden. Aan de voet van die berg staat een mensenkind te roepen om verlossing, om bevrijding van boze machten.

Ik noem nog de andere uitleg die ik bij de joodse traditie vond. Op de dag na de sabbat mogen we elkaar doorgeven dat deze geschiedenis van Mozes wordt verteld na de zonde met het gouden kalf. Daar is iets ingrijpends gebeurd. Let wel, het gouden kalf is geen afgoderij. Israël wil niet een andere god, Israël wil dezelfde God die hen uit Egypte bevrijdde, op een andere manier, want veertig dagen en veertig nachten duren echt ongelofelijk lang. Dat houdt een mens niet vol, daar beneden. Dan ga je zelf het beeld van God weer invullen, door middel van zo'n gouden kalf. Je wilt de levende God vereren, maar het gaat niet zonder een beeld, als je zo lang moet wachten tot Mozes weer naar beneden komt... Daarom waren Aäron en de anderen bang om Mozes te

ontmoeten, vanwege die zonde met het gouden kalf. Ik lees letterlijk voor wat er staat: 'En terwijl de kinderen van Israël de majesteit van God zagen, als een laaiend vuur op de top van de berg, ging Mozes de wolk binnen en klom hij verder omhoog' (Ex. 24: 17,18). Maar nu, na het verhaal van het gouden kalf, is er iets tussengekomen, tussen God en het volk, en wordt het gelaat van Mozes bedekt met een doek.

Daarmee zijn we er nog niet uit, maar voor vanavond stoppen we hier. Met één slotopmerking: de kerk - dé kerk, wij - heeft de eeuwen door, met name in die uitleg van Paulus iets gevonden om de joden te pakken. Er is gezegd: ja, dat is natuurlijk verschrikkelijk, want er ligt nog steeds een deksel, een bedekking, een sluier, een doek op het gezicht van Israël, van het joodse volk. Dus ze snappen er nog steeds niks van waar het om gaat. Dat is het gesprek van de jood Paulus met zijn mede-joden. Maar één ding staat vast en als we dat maar als eerste steeds bedenken. Mochten we ooit nog die zin in de mond nemen - er ligt een bedekking op het aangezicht van Israël - bedenk dan één ding: het heeft allemaal te maken met de openbaring van de heerlijkheid van God. Dáár gaat het om, dat God zijn glans laat afstralen op Mozes en op Israël. De glans, de schittering van de openbaring van de Eeuwige boven op de berg.

Slaap

Daarmee zijn we terug bij Lukas 9 en bij onszelf, bij Petrus, Johannes en Jakobus. Als wij daar nu geweest waren... want als kind begin je je zoiets natuurlijk in te leven... stel dat ik nu even had kunnen kijken wat daar gebeurt... Wat horen we nu van die mensen op de berg en van ons? Het is haast niet te geloven. Jezus is in gesprek met Mozes en Elia. En wij? We vallen gewoon in slaap! Net als in de hof van Gethsémané. Eén uur waken met Hem, dat brengen we niet op. Dit zijn we. Dit zijn we ten voeten uit getekend. Je kunt natuurlijk zeggen dat je in slaap valt als God zich laat zien in die lichtglans, want slapen doet ook denken aan sterven. Je bent als mens niet berekend op iets dat te groot voor je is. Het wil niet in je hart, het kan niet in je lijf, je ogen kunnen het niet verdragen, dus is de enige remedie dan maar gewoon weg te glijden in de slaap. Maar intussen missen wij dan de glans van de openbaring.

Drie tenten

Eén wordt er wakker. Dat is altijd haantje de eerste, Petrus, ook hier. Wakker geworden zien ze de glans. Daar staat in het Grieks het woord doxa, doxologie, lofprijzing, verheerlijking. Ze zien de glans die Jezus en de beide mannen omgeeft. Dan is het gesprek al ten einde. Mozes en Elia willen weer vertrekken. Petrus zegt: ho, stop! Hij wil

wat hier gebeurt vasthouden en vastleggen. Dit mag nooit meer weg! Hij zegt: Laten we drie tenten bouwen, drie tabernakels, voor Jezus één, één voor Mozes en één voor Elia. Hij heeft goede bedoelingen. De betekenis van zo'n tent, waarvan God in de woestijn had gezegd: 'Ik wil in jullie midden wonen' wil Petrus vasthouden. Hij wil nooit meer anders, hij wil niet meer naar beneden en niet meer die woestijn door. O God, laat het hier gebeuren dat de hemel op aarde neerdaalt en dat voorgoed.

Zoiets kunnen wij ons indenken, bijvoorbeeld bij de viering van het heilig avondmaal, als je het brood proeft, de vrucht van die nieuwe aarde en als je de wijn proeft, de vrucht van de wijnstok van die nieuwe aarde, zo anders, zo nieuw, dan zou je daar aan tafel willen blijven. Niet meer terug het leven in, het leven van deze wereld anno 2016.

Waar gaan we deze wereld in? Welke beroepen vertegenwoordigen we? Waar zijn onze gedachten? We zijn in de zending geweest, de wereld over gegaan, hebben veel leed gezien. Aan die tafel zou je in die vrede van het licht willen blijven zitten. Maar nee, er staat doodnuchter in de tekst: Hij wist niet wat hij zei. Dat klinkt vrij radicaal. Petrus, vol van goede bedoelingen, wil drie tenten bouwen, maar 'hij wist niet wat hij zei'. Want als Jezus met Mozes en Elia die tent had geaccepteerd, dan waren wij hier vanavond niet geweest. Dan was het bij dat tafereel op een berg, ooit, gebeven, en was het verhaal niet verder gegaan. Het was niet de laagvlakte ingegaan, het was niet door de lijdensweken naar Goede Vrijdag en Pasen gegaan.

Schaduw

Terwijl Petrus nog spreekt, wordt hij onderbroken in zijn goede bedoelingen. God kan ook niet op ons wachten, God grijpt zelf in. Net nu we kijken naar dat tafereel in het licht - ah, dat is nou jammer - komt er een donkere wolk aandrijven, die met zijn schaduw alles weer in de duisternis zet. Schaduw, dat is het bijbelse woord. De schaduw van Gods vleugelen, als het beeld van een moederhen die de kuikens onder haar vleugelen bij elkaar roept. Daar schuilen ze dicht tegen het moederhart, in het halfdonker, onder de warmte van de veren. Dat is schuilen in de schaduw van Gods vleugelen. Dat is geborgenheid, waar we allemaal zo ongelofelijk naar verlangen. Geborgenheid in de schaduw van de vleugels van God.

En dan: uit die wolk klinkt een stem, de stem van God zelf. God is heel dichtbij, maar houdt zich tegelijk verborgen. Dat is altijd het geval bij de wolk in de Bijbel, de wolk van de openbaring: God laat van zich horen, maar Hij laat zich niet zien. Nogmaals, we zouden het niet kunnen verdragen. Dus: hóren, die stem van God.

De zevende

We gaan tellen: Jezus, Mozes en Elia, dat zijn er drie. Petrus, Jakobus en Johannes, dat zijn er samen zes. En die Stem, dat is de zevende. Meer dan zeven kan niet, dat is het volmaakte, dat is de sabbat. De stem van God is de zevende hier op deze berg, de volmaakte stem van de hemel en die Stem zegt: Zie je, dit is Mijn Zoon, dit is mijn Kind, luister, luister naar Hem. Alles wat Mozes op die twee stenen tafelen naar beneden brengt, de tien woorden, en al die andere woorden van God, je hoort ze in één Persoon, in Jezus zelf. Hij is niet gekomen om de wet en de profeten om zeep te helpen of af te schaffen. Hij is gekomen om dit liefdesverbond - Ik heb je uit Egypte uit het diensthuis uitgeleid, zo begint het - Hij is gekomen om de wet en de profeten te vervullen.

Na de stem is Jezus weer alleen. De discipelen zeggen voorlopig niets, ze zwijgen in alle talen. Er valt geen woord uit te brengen na deze gebeurtenis. Dat zie je ook in het oorspronkelijke slot van het Markusevangelie, hoofdstuk 16, als het Pasen is geweest. De vrouwen die getuige zijn geweest van wat er die paasmorgen is gebeurd, moesten het de anderen gaan vertellen, maar er kwam geen woord over hun lippen. 'Ze zeiden niemand iets, want ze waren bevreesd'. Van dit ontzagwekkende, dat de hemel naar de aarde komt, daar zijn in eerste instantie bij ons geen woorden voor, dan alleen de heilige vreze Gods, de vreze des Heren, de diepe huivering dat het echt waar is. Alleen, op planeet aarde, in een eindeloos heelal, kan je de gedachte overvallen dat God misschien wel is vertrokken naar een andere planeet, want het is ook niet te doen met ons mensen. Hij is dichtbij ons, in de wolk en spréékt: Ik wil in jullie midden wonen in een tent.

Het spreken

We gaan weer even terug naar het boek Exodus. Want zo gaat dat, bij het Bijbellezen, in de kerk. Het is steeds heen en weer bladeren tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Dat is ook de grote verrassing, daarom heb je de Bijbel nooit uit. Je valt echt van de ene verbazing in de andere. Het evangelie van Lukas 9 is helemaal niet - niet echt in de diepte - te begrijpen is als je niet Exodus erbij meeleest. Dus gaan we even terug naar Exodus, om te lezen over de tent, de tabernakel, waar God in wil wonen. Dat lezen we ook in het begin van het Johannesevangelie: Het Woord is vlees geworden en - u vult het zo aan - heeft onder ons gewoond. Nu gaan we letterlijk horen wat er staat. Het Woord, vertalen we actief: Het spreken van God, het levende spreken van God, is vlees en bloed geworden en heeft onder ons gewoond. Er staat dat het onder ons zijn tent heeft opgeslagen. Dat is dus het woord van Exodus: God wil wonen te midden van zijn volk, in een tent, in de tabernakel, het heilige der heiligen, we kennen de indeling. Dat God wil wonen in een tent, een tabernakel, betekent dat Hij neerdaalt uit de hoge

hemel, omdat daar aan die voet van de berg een kind staat te schreeuwen in doodsnood. Het betekent dat God het roepen van zijn volk Israël in Egypte hoort, dat God het roepen hoort van een kind dat schreeuwt om bevrijding. Die beweging van boven naar beneden.

Incarnatie

Maar wat gebeurt er nu met dat spreken van God als het vlees en bloed wordt? Dan waagt God zelf zich op ons terrein. In onze werkelijkheid, in onze rauwe wereld, op vijandelijk terrein. Dat woord vlees en vlees en bloed, dat is onze existentie, dat is zoals we zijn, zoals we er aan toe zijn in deze wereld. We zijn echt verkocht onder de zonde, machteloos. We vallen in slaap bij de hoogste openbaring - het komt niet goed met ons. En zo is het spreken van God vlees en bloed geworden. Het is in de sfeer van de zonde gekomen zonder zelf die zonde actief te kennen. Het woord komt daar waar het niet thuishoort. Het is een oorlogsverklaring.

Het is zoals mijn leermeester Van Ruler in Utrecht placht te zeggen: nu het Woord vlees is geworden, nu God mens is geworden, kun je aan de buitenkant niet meer zien dat het God is. Hij zit zo in de bank naast je. Zoals dat kind daar tegen de schouder van de moeder, zo dichtbij. En dat noemen we incarnatie. De vleeswording van het Woord begint niet pas in het evangelie, lieve gemeente, die begint in het boek Exodus. Dat is heel het Oude Testament door de grondtoon: God wil wonen bij de mensen, bij de dieren. Hij wil zijn schepping terug, Hij waagt zich op vijandelijk terrein. Het is niet dat God vanuit de hemel zegt: Mensen, wat hebben jullie het zwaar op aarde... Ik weet het, echt, Ik zie het. Hou vol.

Wij mensen zeggen dan vaak: Het komt wel goed, het komt heus wel goed. Het komt dus niet goed. God zelf daalt neer en draagt ons, ons opbeurend uit onze ellende. En zo, tenslotte, krijgen we - als God het geeft - zes dagen om dit van alle kanten te bekijken. Het kan ook niet in een keer.

Welkom

Na deze 'twee bergen' dalen we straks de trappen af, de Adventkerk uit. Amersfoort heeft zelfs een echte Bergkerk, dus ook in de geografie van de stad kunnen we het terugvinden. God zit op zijn troon - ik spreek weer als een kind. God zit op zijn troon en kijkt naar boven. Hij ziet niets, want niets of niemand is hoger dan God, dus boven God is niets te zien. God zit op zijn troon en kijkt om zich heen. Weer ziet Hij niets, want niets of niemand is te vergelijken met God, met Hem op gelijke hoogte. Wat doet God? Het enige wat eigenlijk nog maar mogelijk is: God kijkt naar beneden. Hij kijkt

heel laag. Hij kijkt tot in het stof waaruit wij genomen zijn. God is met ontferming bewogen over zijn schepping. Hij kijkt naar beneden. En zo gaat Jezus de berg af, de laagvlakte in en gaat naar dat kind dat bezeten is door duivelse, demonische machten. Rafaël heeft het zo geschilderd, dat je het in een oogopslag kunt zien: bóven de verheerlijking op de berg; beneden de werkelijkheid anno 2016, onze wereld en ons leven. Wij dalen nu mee af en zeggen - dat is de verkondiging van het evangelie - welkom, opnieuw, in het leven. Ja, in het leven van elke dag, maar wel: opnieuw. Wat we zelf niet zien, als we uit de kerk komen, dat zien anderen. Wat is er met jou? Je gezicht staat anders, het lijkt wel te stralen. Ja, omdat we daarboven op de berg bij Jezus zijn geweest en bij Mozes en Elia. En we dat gesprek hebben opgevangen in dat ene woord: exodus, uittocht, uit het angstland, de geschiedenis, je persoonlijk leven, uittocht, bevrijding, op adem komen. Van het angstland naar het land van melk en honing. Welkom in het vernieuwde leven.

Amen.

Hendrik Vreekamp (1943-2016)

Hendrik (Henk) Vreekamp, geboren in Hoevelaken, studeerde van 1963 tot 1970 theologie aan de Rijksuniversiteit Utrecht, waar hij onder meer les kreeg van de bekende hoogleraar Arnold van Ruler. Vervolgens stond hij van 1971 tot 1976 als predikant in Oosterwolde en van 1976 tot 1984 in Epe. Daarna was hij van 1984 tot 2002 predikant bij de Raad voor de verhouding van Kerk en Israël.

In 1982 - promoveerde hij op *De vreeze des Heren*, een proefschrift over de systematische theologie. Daarna verschenen nog meer godsdienstig getinte boeken van zijn hand, vaak met betrekking tot het jodendom en Israël, waarmee hij als Israël-predikant veel te maken had.

In 2003 schreef Vreekamp zijn bekendste werk, *Zwijgen bij volle maan: Veluwse verkenning van Edda, Evangelie en Tora* (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer). In dit veelbesproken boek beschrijft hij zijn zoektocht naar zijn Veluwse-heidense wortels waarbij hij de Germaanse godenwereld en het Germaanse godenboek de Edda betreft. Het Germaanse heidendom zet hij tegenover het christelijke evangelie en de joodse Thora, die beide van buiten de Germaanse wereld komen. Volgens Vreekamp is het christendom bij de toenmalige kerstening van Noordwest-Europa aangepast aan de Germaans-heidense geloofsbeleving en heeft men van Jezus destijds een Bijbelse Odin gemaakt, een heldhaftige figuur in plaats van de gestalte van de lijdende dienstknecht zoals Jezus in de Bijbel staat weergegeven. Met zijn boek wil hij de christelijke lezer aanzetten tot een diepgaand zelfonderzoek naar de eigen heidense wortels. Ook is hij een voorstander van een dialoog met diegenen die het zoeken in nieuwe vormen van het oude heidendom in plaats van hen alleen maar te bestrijden.

In juli 2010 publiceerde Vreekamp *De tovenaer en de dominee*, een vervolg op *Zwijgen bij volle maan*. Drie jaar later verscheen *Als Freyja zich laat zien, De code van het christendom*. Hiermee was de Veluwe-trilogie voltooid. Kort vóór zijn overlijden rondde hij het manuscript af van 'Het leven van Vivaldi; hemel en aarde in onze seizoenen', uitgegeven bij Kok Kampen (2016). Een uitvoerige bibliografie is te vinden op de website vreekamp.nl.

Dr. Hendrik Vreekamp overleed op 29 februari 2016 als gevolg van een ongeluk in zijn woonplaats Epe.

